

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет

Кафедра кримінального права та процесу

Курсова робота

З дисципліни «Кримінальний процес»

На тему:

«Шляхи вдосконалення та характеристика стадії
досудового розслідування»

Студента 3 курсу групи ПР-34
Напряму підготовки «Правознавство»
Гданський Н. М.

Керівник:
К. ю. н., доц. Рогатинська Н. З.

Національна шкала _____
Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____
(підпис)
_____
(підпис)
_____
(підпис)

Тернопіль-2016

Зміст

Вступ.....	3
Розділ I. Поняття стадії досудового розслідування та її характеристика.	
1. Загальні положення досудового розслідування.....	4
1.1. Повідомлення про підозру як одна із основних дій в ході досудового розслідування.....	11
2.Зупинення та закінчення досудового розслідування.....	12
2.1. Відновлення досудового розслідування.....	13
2.2. Звільнення особи від кримінальної відповідальності.....	13
2.3. Звернення до суду із обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру...	14
3. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.....	15
Розділ II. Актуальні проблеми та шляхи вдосконалення стадії досудового розслідування.	
4. Проблеми стадії досудового розслідування.....	16
4.1 Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів на стадії досудового розслідування	17
5. Можливі шляхи вдосконалення стадії досудового розслідування	18
5.1. Шляхи вдосконалення початку досудового розслідування.....	19
5.2. Шляхи реформування органів досудового слідства.....	20
Висновок.....	24
Список використаних джерел.....	28

Вступ

Актуальність: Дана тема є актуальною оскільки кримінальне процесуальне законодавство України ще перебуває на етапі остаточного формування. Уже зроблені значні кроки по гармонізації кримінальних процесуальних норм до європейського зразка, але залишається ще безліч відкритих запитань, та «майданчиків» для дискусій у тому числі у питанні стадії досудового розслідування. Чому саме стадія досудового розслідування? Тут усе просто вона є першою і дуже вагомою оскільки під час даної стадії і формується справа, вирішується питання про направлення чи не направлення обвинувального акту, встановлюються докази, і основне вносяться дані до єдиного реєстру досудового розслідування. Також варто звернути увагу на те що дана стадія ще не є повністю досліджена та має певні недоліки, тому враховуючи вищенаведені обставини актуальність даної теми є значною та потребує як найширшого дослідження.

Предмет дослідження: Стадія досудового розслідування в кримінальному провадженні.

Об'єкт дослідження: Можливі шляхи вдосконалення стадії досудового розслідування в кримінальному провадженні.

Мета: Дослідити поняття досудового розслідування, встановити проблеми та недоліки даної стадії та вказати на шляхи вдосконалення досудового розслідування в Україні.

Завдання:

- Дослідити та дати аналіз загальним положенням досудового розслідування.

- Встановити недоліки стадії досудового розслідування.

- Вказати на місце досудового розслідування в кримінальному провадженні.

- Висвітлити можливі шляхи вдосконалення стадії досудового розслідування.

Розділ I. Поняття стадії досудового розслідування та її характеристика.

1. Загальні положення досудового розслідування

Стадія досудового розслідування розпочинається із моменту внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР. Обов'язок із внесення покладається на слідчого чи прокурора до якого надійшла заява про таке діяння або в випадку коли слідчий чи прокурор виявив діяння самостійно в будь якому випадку із вільного джерела. Слідчі, прокурори не мають права відмовити в прийнятті заяви вони можуть подаватись як фізичними особами так і юридичними, у випадку подання заяви юридичною особою заяву подає її представник або уповноважена особа. Під час прийняття слідчий чи прокурор, встановлює необхідні дані про особу заявника для того щоб мати зворотній зв'язок та впевнитись в особі. У випадках коли повідомлення про вчинення кримінального правопорушення було прийняте іншою посадовою особою правоохоронного органу, то вони мають бути негайно передані для вирішення в встановленому порядку прокурору чи слідчому, часом подання заяви, повідомлення вважається рік, місяць день, година доби коли вона надійшла до службової особи правоохоронного орган, що зазначається на письмовій заяві або ж на протоколі про прийняття усної заяви (повідомлення). Самостійне виявлення прокурором, слідчим кримінального правопорушення може бути лише у випадку виконання ним своїх службових обов'язків зі здійснення розслідування. Досудове розслідування та в його межах слідчі розшукові чи інші дії лише із моменту внесення даних до ЄРДР в порядку який

передбачений законодавством. Варто зазначити що нормою КПК також передбачено те що слідчий чи прокурор вносить дані до єдиного реєстру досудових розслідувань невідкладно але не пізніше двадцяти чотирьох годин із моменту надходження заяви, також важливим є те що здійснення будь яких слідчих (розшукових дій) чи інших процесуальних дій спрямованих на встановлення обставин вчинення кримінального правопорушення до внесення відомостей до ЄРДР чи без такого внесення не є припустимим та тягне за собою відповідальність. Законодавець також дає можливість обійти це правило за для здійснення завдань кримінального процесу та створює норму в якій надається перелік фактів при яких можна розпочати слідчі (розшукові) чи інші дії на встановлення обставин кримінального правопорушення до внесення відомостей до ЄРДР із них:

- Необхідність провести ці дії негайно за для того щоб не втратити важливі докази

- Коли кримінальне правопорушення вчинене на морському, чи повітряному човні.

Кримінальне процесуальне законодавство що до досудового розслідування виділяє дві його основні форми: 1. досудове слідство 2. дізнання. Досудове слідство застосовується для розслідування злочинів а дізнання за для розслідування кримінальних проступків та проводиться воно із обов'язковим дотриманням вимог як встановлю 25 глава КПК. Дане питання є досить цікаве та дискусійне оскільки введення поняття кримінальний проступок та нова форма як дізнання викликають ще багато запитань на які і досі немає відповідей, чітко не встановлено розмежування яке застосовується до злочинів та кримінальних поступків[3, с.630].

Наступне над важливе запитання на стадії досудового розслідування це підслідність, оскільки існує низка органів що уповноваженні державою на ведення досудового розслідування із них і органи МВС, слідчі органів СБУ, органи що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

Також уже новостворені слідчі національного антикорупційного бюро та слідчі органів державного бюро розслідувань. Кожен із цих органів має повноваження на введення досудового розслідування по певних категоріях справ Стаття 216 КПК визначає за якими статтями особливої частини КК правоохоронний орган має вести досудове розслідування, надає чіткий перелік статей КК які є підслідні для того чи іншого правоохоронного органу державної влади. [3, с.632].

Далі ми переходимо до самої суті досудового розслідування це слідчі дії та негласні слідчі дії саме завдяки їм і встановлююся необхідні відомості про діяння формується доказова база та ін. Почнемо із поняття, слідчі(розшукові) дії це діяльність відповідних державних органів яка направлена на отримання необхідних доказів або перевірку уже існуючих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Підставою для проведення даних дії служить наявність достатніх відомостей що безпосередньо вказують на можливість досягнення мети таких дій . Проведення слідчих(розшукових) дій у другій(нічній) половині доби (з 22 по 6 години) заборонено за винятком коли затримка їх проведення може привести до втрати важливих доказів чи втечі особи яка підозрюється у вчиненні даного кримінального проступку.

КПК України також надає перелік та коротку характеристику можливих слідчих(розшукових) дій які можуть проводитись.

Допит

Дана дія проводиться за фактичним місцем проведення досудового розслідування кримінального проступку або ж в іншому необхідному для дії місці за погодженням із особою, що до якою має вчинюватись дана слідча дія, кожна особа допитується окремо без втручання іншої за для виключення можливого впливу та взаємодії по закінченню допиту слідчий чи прокурор повинен вчинити необхідні заходи які забезпечать покидання допитаної особи із місця де буде надалі проводитись дана слідча дія. Значною мірою

допит є складною психологічно процесуальною дією яка вимагає від кожного учасника не аби яких психічних та розумових зусиль тому законодавцем обмежено час допиту який є безперервним до 2 годин а загальний час допиту не більше 8 годин на добу незалежно від процесуального становища даної особи. Під час допиту обов'язково складається протокол за для фіксації результатів та в подальшому протокол служить джерелом доказів, як додаток до протоколу може бути ще використана відео чи аудіо фіксація даної процесуальної дії . Під час допиту особа має право давати пояснення та відповідати на запитання які прямо стосуються провадження та не відповідати на не належні запитання. [3, с.635].

Пред'явлення особи для впізнання

Являє собою автономну слідчу дію яку проводять з метою встановлення певної тотожності чи відповідності наданої для спостереження та сприйняття особи із тим яких свідок, потерпілий сприймав як очевидець. Суть даної дії що під час неї шляхом виділення та зрівняння найбільш характерних ознак і особливостей образу який є збережений в пам'яті особи відбувається зрівняння того ідеального образу із даними іншими для порівняння. За для ефективності даної слідчої дії встановлюється ряд відповідних попередніх дії та запроваджуються певні правила, наприклад особу яка буде проводити впізнання попередньо допитують, також діє заборона на попередній показ осіб які можуть бути пред'явлені для впізнання. Загалом дана процесуальна дія є важливою в інституті слідчих дій та займає власну нішу оскільки за роки її застосування та проведення показала позитивні результати, Також законодавець не обмежується даною дією і розширює її за допомогою існування таких слідчих дії як пред'явлення до впізнання речей, чи навіть трупа. Кожна із даних дій має особливості та процесуальний порядок введення але такий широкий обсяг процесуальних дій дуже позитивно впливає на виконання завдань кримінального процесу.

Обшук

Це одна із примусових слідчих дій яка має за мету вилучення предметів які безпосередньо причетні до скоєння злочину, обшук може проводитись у будівлях, ділянках місцевості, приміщеннях. Також обшук застосовується для встановлення місця перебування підозрюваних та їх подальшого затримання. Для проведення даної слідчої дії обов'язковим є отримання ухвали слідчого судді на проведення обшуку, оскільки дана процесуальна дія є певною мірою обмеженням конституційних прав осіб яких обшукуватимуть це може бути проникнення у житло чи інше посягання. Отже можна зробити висновок що обшук є дуже ефективною слідчою дією але для його проведення мають бути встановлені вагомі підстави оскільки ця дія є обмеження конституційних прав особи яка підлягає обшуку. Люди які займаються юридичною практикою дуже двоєко ставляться до цієї слідчої(розшукової) дії одні підтримують інші виступають проти оскільки вона надає дуже великі повноваження органам слідства і часто слідчі не правомірно застосовують дану процесуальну дію і за рахунок цього не рідко страждають цілі підприємства та інше. Що до моєї думки я вважаю дану слідчу дію необхідною оскільки завдяки їй можна більш ефективно виконувати завдання кримінального процесу органами слідства, про те важливо зменшити до мінімуму або виключити можливості зловживання повноваженнями.

Огляд

Як процесуальна дія являє собою безперервне спостереження та дослідження об'єктів які напряду зв'язані із вчиненням кримінального проступку в ході даної дії слідчий досліджує і фіксує дані які мають безпосереднє значення для кримінального провадження, завданням огляду служить виявлення слідів кримінального проступку та інших важливих об'єктів що можуть бути залучені до справи. Загалом розрізняють декілька видів огляду це огляд документів, приміщення та місцевості чи речей. Огляд при досудовому розслідуванні проводить слідчий або прокурор чи

уповноважена особа держаного органу на таку діяльність за обов'язкової наявності даних які підтверджують важливість проведення такої процесуальної дії. [4, с.65].

Слідчий експеримент

Як процесуальна дія проводиться із завданням перевірки та уточнення безпосередньо даних як мають роль для встановлення обставин кримінального проступку. Слідчий, прокурор має право провести експеримент для відтворення в реальному часу події та дії в обстановці максимально наближеній до тої яка була на момент вчинення проступку для встановлення певних відомостей.

Освідування особи

Являє собою різновид слідчого огляду, але специфіка даної дії полягає в об'єкті огляду яким являється людина та її тіло чи окремі його ділянки, таку дію проводить слідчий чи прокурор, а об'єктом освідування виступає підозрюваний, свідок або ж потерпіла особа на яких можуть бути виявленні сліди кримінального проступку, що є важливими фактами у кримінальному провадженні та можуть допомогти у розслідуванні провадження.

Негласні слідчі дії

Це спеціальний різновид слідчих дій які не підлягають розголосу за окремими винятками. Що робить дані слідчі дії цікавим та сильним інструментом у боротьбі із злочинністю. Існує повний перелік негласних слідчих дій і він визначений у 21 главі КПК:

- Втручання в приватне спілкування;
- публічне обстеження володінь особи;
- встановлення точного місця перебування технічних засобів;
- спостереження за особою чи місцем;
- контроль за безпосереднім вчиненням злочинного посягання;

Підстави для проведення негласних слідчих дій мають бути більш ніж вагомими це уже прямі відомості про злочин чи особу яка його вчинила які підлягають підтвердженню або спростуванню. Так звана «негласка» проводиться за ухвалою слідчого судді та вона може бути проведена лише щодо тяжких та особливої тяжкості кримінальних проступків.

Варто зазначити те що негласні слідчі дії також підлягають фіксуванню яке має відповідати загальним правилам фіксування досудового розслідування, за результатами проведення «негласки» складається протокол куди вносяться необхідні відомості. За потреби хід даною процесуальною може фіксуватись на аудіо та відео зняття.

Про негласні слідчі можна говорити, писати, чи дебатувати дуже довго та змістовно але суть роботи зводиться лише до їх загальної характеристики тому на останок ще висловлю власну узагальнюючу думку що до даної процесуальної дії яка полягає у тому що негласні слідчі дії є важливим інструментом для виявлення осіб що вчинили кримінальні проступки та допомагає в короткі строки знаходити необхідні докази, встановлювати підозрюваних. Про те варто звернути увагу на те що це засіб крайніх випадків який може бути застосований лише в окремих чітко визначених законодавством моментах та тільки за законних на то підставах. [4, с.65].

1.1. Повідомлення про підозру як одна із основних дій в ході досудового розслідування

Кримінальне процесуальне законодавство із прийняттям КПК 2012 року вводить новелу яка значно посилює функцію захисту та сприяє необхідному виконанню завдань кримінального процесу. Це полягає у тому що виключається можливість участі в провадженні будь якої особи із невизначеним статусом. Варто також звернути увагу на те що підозрюваний є однією із основних персон кримінального провадження протягом усього кримінального провадження. У будь якому випадку повідомлення підозрюваному вручається лише після розпочатого досудового розслідування.

Першим випадком вручення такого повідомлення на мою думку є вручення його особі на безпосередньому місці вчинення кримінального проступку чи після його вчинення. Це є саме тим випадком коли особу можна затримати без відповідної ухвали слідчого судді у інших випадках затримання без даної ухвали не припустиме. За загальним правилом повідомлення про підозру має бути вручено не пізніше двадцяти чотирьох годин із моменту затримання особи. Не будемо зупинятись на даному питанні а перейдемо безпосередньо до змісту такого повідомлення.

Повідомлення про підозру складається у виключно письмовій формі прокурором або ж слідчим за умови погодження із прокурором. Воно має містити: 1) Посаду та прізвище особи що здійснює таке повідомлення

2) загальні відомості особи якій направлено таке повідомлення 3) номер провадження за яким безпосередньо ведеться слідство та вручається повідомлення. 4) Викладений зміст підозри 5) Правова основа кримінального проступку із зазначенням статті по якій підозрюється особа 6) дуже короткий зміст обставин кримінального проступку у тому числі

дрібні обставини 7) належні права особи підозрюваного 8) підпис особи яка здійснює дане повідомлення. [6, с.86].

2.Зупинення та закінчення досудового розслідування

Дана процесуальна дія являє собою безпосереднє встановлення перерви в кримінальному провадженні, така зупинка може бути можлива лише за 3 підстав які є у переліку КПК. Варто зазначити що такий перелік є остаточним.

Такий перелік включає:

- 1) Хвороба підозрюваного яка підтверджена мед справкою та унеможлиблює його участь у досудовому слідстві
- 2) Переховування особи підозрюваного з метою уникнення відповідальності за вчинений кримінальний проступок
- 3) Виняткова необхідність проведення розшукових дій в межах міжнародного співробітництва.

У свою чергу закінчення досудового слідства може бути за таких підстав:

- 1) Повне закриття кримінального провадження
- 2) Звернення до суду із обвинувальним актом
- 3) Внесення клопотання до суду про звільнення особи від відповідальності.

Важливим є те що відомості про даний факт вносяться лише прокурором до ЄРДР. [6, с.89].

2.1. Відновлення досудового розслідування

Зрозуміло що коли досудове розслідування було зупинене на певний період тимчасово його має бути відновлено, воно відновлюється слідчим чи прокурором якщо підстави для його зупинення перестали існувати в принципі. Відомості про те що досудове розслідування відновлено вносяться до ЄРДР.

2.2. Звільнення особи від кримінальної відповідальності

Це діяльність згідно чинного законодавства направлена на відмову держави у притягненні тої чи іншої особи до правової відповідальності. Дана дія може бути виконана лише судом за належних та це підстав:

- Дійового каяття особи
- Примирення особи обвинувачуваного із особою потерпілою
- Безпосередньої передачі особи на поруки
- Різка заміна обстановки
- Закінчення строків позовної давності.

Також законодавець визначає порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності та зазначає те що лише суд в праві вчинити таку дію.

Звільнення від відповідальності можливе у період досудового розслідування за для нього прокурор складає клопотання до суду, про те перед відправленням клопотання до суду прокурор бере на себе обов'язок повідомити потерпілого про таке клопотання та взяти його думку. [3, с.640].

2.3. Звернення до суду із обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру

Дане питання є одним із ключових в досудовому розслідуванні оскільки на цьому етапі воно закінчується оформленням усіх його результатів та ці результату у формі доказів направляються у суд у вигляді обвинувального акту чи у окремих випадках клопотання про застосування певних дій судом медичного чи виховного характеру. Далі перейдемо безпосередньо до порядку даної дії. Прокурор чи слідчий який діє за дорученням прокурора обов'язково повідомляє особі яка носить статус підозрюваного також його законному захиснику чи представнику про подання клопотання що до застосування обов'язкових заходів мед. чи виховного характеру. У інших випадках справа зводиться до обвинувального акту. Сам обвинувальний акт має бути складений у відповідній до кримінального процесуального законодавства формі та відповідати вимогам КПК а саме включати:

- Назву кримінального провадження та її безпосередній номер
- Загальні відомості кожної особи що є обвинуваченою
- Загальні відомості кожної особи що є потерпілою
- ПІБ та посада прокурора чи слідчого
- Короткий виклад обставин
- Обставини що можуть пом'якшувати чи обтяжувати відповідальність
- Безпосередню шкоду яка завдання вчиненням кримінального проступку
- Можлива ціна витрат на залучення необхідного експерта якщо такий був залучений
- Дата, місце складання

Сам акт обов'язково підписується слідчим чи прокурором який його складає та до нього додається:

- Реєстр можливих матеріалів ДР
- Якщо був пред'явлений то цивільний позов
- Розписка особи яка перебуває у статусі підозрюваного про отримання безпосередньо копії обвинувального акту. [4, с.70].

3. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування

Дії чи бездіяльність слідчого, прокурора можуть підлягати оскарженню під час проведення досудового розслідування, законодавець визначає певний перелік дій які можуть бути оскаржені.

Першим і найбільш поширеним це так звана халатність слідчого, прокурора пов'язана із невнесенням відомостей до ЄРДР що за собою несе факт не відкриття кримінального провадження, наступним є на правомірне рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування. Далі діяльність яка на даний момент є досить поширена це закриття кримінального провадження без належних для такої дії підстав, також можливо оскаржити рішення слідчого, прокурора яким відмовляється визнавати особу потерпілим. Скарги на слідчих, прокурорів розглядаються у період досудового розслідування та ще можуть бути предметом розгляду у підготовчому судовому засіданні.

Підсумовуючи даний розділ можна визначити те що стадія досудового розслідування є однією із ключових у кримінальному процесі. Розпочинається вона із внесення відомостей до ЄРДР та обмежується певними строками. Завданням даної стадії є збір та перевірка доказів із яких в подальшому формується обвинувальний акт. Також важливим є відзначити те що дана стадія включає у себе проведення різного роду слідчих дій та негласні слідчі дії за допомогою яких і встановлюються необхідні факти та формуються докази. Також в ході даної процесуальної стадії здійснюється

повідомлення особи про підозру, також варто зазначити що за певних підстав дана стадія може бути тимчасово зупинена так і припинена взагалі. Ну і під час досудового розслідування певні рішення органів слідства можуть бути оскаржені.

Розділ II. Актуальні проблеми та шляхи вдосконалення стадії досудового розслідування.

4. Проблеми стадії досудового розслідування

Під проблемами стадії досудового розслідування варто розуміти ті недоліки які роблять дану стадію не такою ефективною як цього вимагає сучасне суспільство. Хоч після прийняття КПК у 2012 році було внесено багато законодавчих змін у дану стадію, все рівно що до неї точаться дискусії та залишається маса запитань що до її недосконалості. Найбільша кількість запитань стоїть що до моменту початку даної стадії, також завжди актуальною темою для розмови є негласні слідчі дії. Досі не вирішено питань про зловживання правоохоронними органами своїх повноважень під час певних слідчих дій таких як обшук чи огляд. Досі існує проблема слабого застосування принципу змагальності сторін на етапі досудового розслідування. Також багато запитань є що до вручення особі підозри та закріплення за ним статусу підозрюваного хоча тут більше плюсів а ніж мінусів. Але у будь якому випадку Україна знаходиться у стані постійного реформування тому подальші реформи в напрямку досудового розслідування є неминучі.

Також варто звернути увагу на те що і на рівні законодавства є недоліки що до правового регулювання стадії досудового розслідування навіть у КПК зразка 2012 року пов'язані із тим що існує велика вірогідність перевищення службових повноважень правоохоронними органами. Посада слідчого судді визнана позитивом про то до неї теж є певні запитання і існує

проблематика що до його діяльності та відсутності вподобань на користь якось із сторін. [7, с.70].

4.1 Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів на стадії досудового розслідування

Під проблемами діяльності правоохоронних органів на стадії досудового розслідування варто розуміти ті нюанси та погрішності а інколи значна халатність та бездіяльність яка може мати місце роботі слідчих різних органів та прокурора який веде процесуальне керівництво на стадії досудового розслідування. Першою і основною проблемою визначають корумпованість правоохоронних органів та органів слідства зокрема що сприяє їх неналежному виконанню своїх обов'язків на стадії досудового розслідування це може проявлятися у різних формах від не правомірного закриття кримінального провадження до звичайного не належного введення слідчих дій. Другою проблемою можна вважати некомпетентність певної частини слідчих, прокурорів яка полягає у незнанні чинного законодавства, та невмінні правильно застосовувати його на практиці. Третім і дуже болючим є випадки перевищення службових повноважень прокурорами чи слідчими які полягаю у нехтуванні нормами законів та своєрідній нахабності що до інших осіб у процесі досудового слідства. Варто відійти від думок що все і всі погані та корумповані та згадати одну із ключових проблем це недостатнє фінансування органів слідства та прокуратури та не належне матеріальне забезпечення що не дозволяє виконувати завдання кримінального процесу на відповідному рівні. Також збільшення кількості відділів та нових органів певною мірою негативно впливає на досудове розслідування оскільки вводить в певні «лабіринти» правоохоронну систему. Проблеми із не чітким та «розмитим» законодавством також не дають слідчим, прокурорам працювати більш ефективно на стадії досудового розслідування.

5. Можливі шляхи вдосконалення стадії досудового розслідування

Коли ми говоримо про шляхи вдосконалення стадії досудового розслідування то уявляємо яку модель роботи яка б працювала дуже ефективно та не давала збою як такого.

Почнемо із першого шляху вдосконалення такої стадії це можливі зміни на рівні законодавства які допоможуть прибрати якісь неточності, краще виділити повноваження, процесуальний статус сторін та інше. Другий шлях можливого вдосконалення полягає у зміні правил та порядку проведення слідчих дії та негласних слідчих дій, полягає все в тому щоб можливо розшири список слідчих дій також із застосуванням європейської та світової практики, також варто звернути увагу на сам порядок проведення таких дії інколи вони є дуже не професійними та не ефективними. Досудове розслідування також буде покращене за умови покращення якості матеріальної бази слідчих та прокурорів та встановлення вищих умов праці таким працівникам що має в свою чергу мотивувати на краще виконання своїх обов'язків. Варто звернути увагу що за новим КПК у досудовому розслідуванні бере участь така посадова особа як слідчий суддя, якщо покращити нормативну базу його діяльності встановлюючи правові норми що до діяльності, які сприяли виконанню його обов'язків. Також матеріальна база важлива для посади слідчого судді оскільки після прийняття в 2012 році нового кримінального процесуального кодифікованого закону дана посада встала на ключове місце і займає важливу нішу в досудовому розслідуванні. Наступний шлях вдосконалення це звісно створення умов змагальності на стадії досудового розслідування між стороною обвинувачення і захисту що забезпечить більш прозоре і чесне ДР. Далі звісно куди без неї? Боротьба із корупцією – явище яка негативно впливає також і на стадію досудового розслідування шляхом певних протиправних дії службовою особою яка їх робить на користь якоїсь сторони із мотивів власної матеріальної вигоди.

Далі дуже хорошим шляхом вдосконалення даної процесуальної стадії є навчання та підвищення кваліфікації органів слідства, та прокуратури що допоможе збільшити їх ефективність. Також вдосконаленням буде оновлення та омолодження складу правоохоронних органів, певна реформа також і прокуратури оскільки на даному етапі розвитку суспільства відзначають дещо низький рівень навичок органів що ведуть досудове розслідування.

Варто зазначити що робляться кроки у напрямку покращення кримінального процесуального законодавства, також реформуються і органи слідства та прокуратури, проходить гармонізація законодавства про те ще залишається маса роботи в даному напрямі оскільки кінцеву точку можливо і видно але вона ще доволі далеко.

5.1. Шляхи вдосконалення початку досудового розслідування

Початок досудового розслідування це над важлива точка оскільки саме із неї починається відлік даної стадії і щоб вона була ефективною то обов'язково потрібно щоб вдало розпочиналась. Як усі розуміють наданий момент за новим КПК стадія досудового розслідування розпочинається із внесенням певних відомостей до ЄРДР дану дію проводить прокурор чи слідчий і от із нею починається досудове розслідування кримінального проступку. Також є випадки що до того щоб розпочати досудове розслідування до внесення відомостей у ЄРДР. Що до оцінки початку даної процесуальної стадії тут особливо запитань немає тут все створено під вимогу спрощеного порядку та дана дія прийшла на заміну старій коли розпочиналось усе із порушенням кримінальної справи але все ж деякі питання залишаються.

Шляхами зміни може бути :

Внесенням змін до КПК та доповнення до ст. 214 про те щоб джерелами до початку досудового розслідування є:

- Заява фізичної, юридичної особи чи громадської організації.
- Повідомлення представників влади чи громадськості про затримання особи яка може підозрюватись у вчиненні кримінального проступку
- Явка із повинною
- Повідомлення про вчинення кримінального проступку або можливе його вчинення отримане із інших джерел.

Заяви та повідомлення про вчинення або можливе вчинення кримінального проступку можуть вноситись у письмовій чи усній формі. Усні заяви вносяться до протоколу та підписуються посадовою особою та заявником.

Також важливо на законодавчому рівні визначити усі терміти пов'язані із подачею заяви.

5.2. Шляхи реформування органів досудового слідства

Органи досудового слідства - це органи державної виконавчої влади на яких покладені обов'язки про здійсненню правоохоронної діяльності.

Саме це питання є напевно найбільш гострим у сучасній Україні після подій революції гідності реформування органів що проводять досудове розслідування і взагалі здійснюють правоохоронну діяльність стало неминуче та воно уже розпочате але запитання у тому чи правильно рухається реформа? Чи принесе це ефективні та не корумповані правоохоронні органи? Чи кожен громадянин або інша особа буде почувати себе у безпеці? Спробуємо дати відповіді на такі запитання у даному підпункті 2 розділу.

Якщо почати із невеликої перед історії то варто відзначити що довіра українців до правоохоронних органів та органів слідства дуже низька біля 5 % що до органів МВС близько 7% що до органів СБУ та близько 5 % що до органів що слідкують за додержанням податкового законодавства. Що до нових органів слідчого бюро чи НАБУ статистики ще як такої немає оскільки вони працюють зовсім мало часу для якихсь висновків. Якщо говорити про органи прокуратури як процесуального керівника то довіра до них теж дуже незначна. Враховуючи ці факти зараз ми і знаходимось у стані реформування що органів слідства що прокуратури.

Оскільки питання звучить як шляхи реформування то розпочати варто із конкретних дій які допоможуть щось змінити у кращу сторону.

Почнемо із прокуратури як процесуального керівника оскільки є розуміння що це один із ключових органів якщо питання стосується досудового розслідування. Для того щоб реформувати систему органів прокуратури як би це парадоксально не звучало її потрібно почати реформувати, нажалі дії теперішньої влади що до цього питання не є такими що прийнято вважати як ефективні. Далі шляхи реформування прокуратури в досудовому розслідуванні:

- 1) Перший крок уже зроблено це прийнято новий закон від 2015 року
- 2) Що є позитивом що і другий крок уже виконано це обрано на посаду нового Ген прокурора

А далі цікавіше, пропозиція певних шляхів подальшого розвитку

- 3) Створення прокурорського самоврядування але лише у випадку можливості створення його із правомірною метою
- 4) Оновлення особового складу органів прокуратури шляхом набору нових професійних кадрів, та омолодження органу шляхом звільнення працівників уже старшого віку.

5) Покращення ЗУ «Про прокуратуру» шляхом внесення необхідних змін

6) Часткова заміна осіб які займають керівні посади у регіонах

При покращенні роботи Прокуратури варто не забувати про інші органи які беруть участь у досудовому розслідуванні.

Шляхи покращення роботи Національно поліції

Варто продовжувати реформу хоч ставлення до неї є не таке вже і позитивне але це лише початок, варто врахувати ті помилки а їх є багато які були при створенні патрульної поліції та по трохи братись за слідство але ні в якому разі способом звільнення усіх і набору нових працівників. Що до шляхів покращення це потреба більш нової матеріальної бази для слідчих, потреба створення системи мотивації для роботи слідчого, у тому числі збільшення заробітної плати. Основний шлях це продовження реформи але враховуючи помилки та невдалий досвід.

Що до органів які проводять слідство по статтях які підслідні СБУ тут важке запитання оскільки діяльність Служби безпеки не така публічна і її важче оцінити але звісно для покращення потрібні основні речі, це зменшення ризиків корупції, збільшення якісних кількості працівників, звільнення із органів працівників що не відповідають займаним посадам у крайніх випадках, або переведення їх на інші місця та посади у всіх інших, та покращення матеріальної бази для здійснення своєї роботи.

Органи що ведуть контроль за додержанням податкового законодавства

Це теж дуже наболіла тема для усіх але із шляхів реформ зараз більше стоять на позицію майже повного ліквідування таких органів. Всі наводять приклади не ефективності та корумпованості податкової міліції тому тут

важко вказати на якісь шляхи окрім скорочення штату працівників та набору нових, можливу реформації органів повністю.

Що до нових органів тут питання відкрити оскільки вони ще надто мало працюють для висновків, про те ті думки стосовно їх діяльності що уже існують є не дуже позитивними і часто стоїть питання чи варто взагалі було їх створювати але як говорять: час покаже і розсудить.

Висновок

Отже, Стадія досудового розслідування розпочинається із моменту внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР. Обов'язок із внесення покладається на слідчого чи прокурора до якого надійшла заява про таке діяння або в випадку коли слідчий чи прокурор виявив діяння самотійно в будь якому випадку із вільного джерела.

Кримінальне процесуальне законодавство що до досудового розслідування виділяє дві його основні форми: 1. досудове слідство 2. дізнання. Досудове слідство застосовується для розслідування злочинів а дізнання за для розслідування кримінальних проступків та проводиться воно із обов'язковим дотриманням вимог як встановлю 25 глава КПК. Слідчі(розшукові) дії це діяльність відповідних державних органів яка направлена на отримання необхідних доказів або перевірку уже існуючих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Підставою для проведення даних дії служить наявність достатніх відомостей що безпосередньо вказують на можливість досягнення мети таких дій. Негласні слідчі дії

Це спеціальний різновид слідчих дій які не підлягають розголосу за окремими винятками. Що робить дані слідчі дії цікавим та сильним інструментом у боротьбі із злочинністю. Існує повний перелік негласних слідчих дій і він визначений у 21 главі КПК:

- Втручання в приватне спілкування
- публічне обстеження володінь особи
- встановлення точного місця перебування технічних засобів
- спостереження за особою чи місцем
- контроль за безпосереднім вчиненням злочинного посягання
- Зупинення та закінчення досудового розслідування

Дана процесуальна дія являє собою безпосереднє встановлення перерви в кримінальному провадженні, така зупинка може бути можлива лише за 3 підстав які є у переліку КПК. Варто зазначити що такий перелік є остаточним.

Такий перелік включає:

- 1) Хвороба підозрюваного яка підтверджена мед справкою та унеможливує його участь у досудовому слідстві
- 2) Переховування особи підозрюваного з метою уникнення відповідальності за вчинений кримінальний проступок
- 3) Виняткова необхідність проведення розшукових дій в межах міжнародного співробітництва.

У свою чергу закінчення досудового слідства може бути за таких підстав:

- 1) Повне закриття кримінального провадження
- 2) Звернення до суду із обвинувальним актом
- 3) Внесення клопотання до суду про звільнення особи від відповідальності.

Важливим є те що відомості про даний факт вносяться лише прокурором до ЄРДР. Проблеми стадії досудового розслідування

Під проблемами стадії досудового розслідування варто розуміти ті недоліки які роблять дану стадію не такою ефективною як цього вимагає сучасне суспільство. Хоч після прийняття КПК у 2012 році було внесено багато законодавчих змін у дану стадію, все рівно що до неї точаться дискусії та залишається маса запитань що до її недосконалості. Найбільша кількість запитань стоїть що до моменту початку даної стадії, також завжди актуальною темою для розмови є негласні слідчі дії. Досі не вирішено питань

про зловживання правоохоронними органами своїх повноважень під час певних слідчих дій таких як обшук чи огляд. Досі існує проблема слабого застосування принципу змагальності сторін на етапі досудового розслідування. Також багато запитань є що до вручення особі підозри та закріплення за ним статусу підозрюваного хоча тут більше плюсів а ніж мінусів. Але у будь якого випадку Україна знаходиться у стані постійного реформування тому подальші реформи в напрямку досудового розслідування є неминучі.

Також варто звернути увагу на те що і на рівні законодавства є недоліки що до правового регулювання стадії досудового розслідування навіть у КПК зразка 2012 року пов'язані із тим що існує велика вірогідність перевищення службових повноважень правоохоронними органами. Посада слідчого судді визнана позитивом про те до неї теж є певні запитання і існує проблематика що до його діяльності та відсутності вподобань на користь якось із сторін.

Шляхи вдосконалення початку досудового розслідування

Початок досудового розслідування це над важлива точка оскільки саме із неї починається відлік даної стадії і щоб вона була ефективною то обов'язково потрібно щоб вдало розпочиналась. Як усі розуміють наданий момент за новим КПК стадія досудового розслідування розпочинається із внесенням певних відомостей до ЄРДР дану дію проводить прокурор чи слідчий і от із нею починається досудове розслідування кримінального проступку. Також є випадки що до того щоб розпочати досудове розслідування до внесення відомостей у ЄРДР. Що до оцінки початку даної процесуальної стадії тут особливо запитань немає тут все створено під вимогу спрощеного порядку та дана дія прийшла на заміну старій коли розпочиналось усе із порушенням кримінальної справи але все ж деякі питання залишаються.

Шляхами зміни може бути :

Внесенням змін до КПК та доповнення до ст. 214 про те щоб джерелами до початку досудового розслідування є

- Заява фізичної, юридичної особи чи громадської організації.
- Повідомлення представників влади чи громадськості про затримання особи яка може підозрюватись у вчиненні кримінального проступку
- Явка із повинною
- Повідомлення про вчинення кримінального проступку або можливе його вчинення отримане із інших джерел.

Список використаних джерел

1. Конституція України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України / за ред. професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є.Шумила. К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.
4. Кримінально процесуальне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 2016с.
5. Павлюк П. П. Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим / П. П. Павлюк // Молодий вчений. – 2015. – № 3 (18). – С. 158 – 163
6. Ткач М. П. Допит підозрюваного: Проблеми дотримання прав і свобод людини / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_DPD/Tkach_007.pdf
7. Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНИ: Навчальний посібник - К. 2012.-153с.